

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 23 april 2014

Mål nr

T 5516-12

KLAGANDE

BLAKE Eric Pettersson, 841215-0610

Skyddad adress

Ombud: Jur.kand. Clarence Crafoord och jur.kand. Sebastian Scheiman

Centrum för rättvisa

Box 2215

103 15 Stockholm

MOTPART

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

Ombud: Hovrättsassessorn Karin Annikas Persson

Adress som ovan

SAKEN

Skadestånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2012-11-09 i mål T 10639-11

Hovrättens dom

se Bilaga

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom förpliktar Högsta domstolen staten att till Blake Pettersson betala 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 18 augusti 2010 till dess betalning sker.

Högsta domstolen befriar Blake Pettersson från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader i tingsrätt och hovrätt samt förpliktar staten att ersätta Blake Pettersson för rättegångskostnad i tingsrätten med 28 750 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 24 november 2011 och i hovrätten med 11 233 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 9 november 2012.

Högsta domstolen förpliktar staten att ersätta Blake Pettersson för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 11 652 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Blake Pettersson har yrkat att Högsta domstolen förpliktar staten att till honom betala 150 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 18 augusti 2010 till dess betalning sker. Han har vidare yrkat att Högsta domstolen befriar honom från skyldigheten att betala statens rättegångskostnader i tingsrätten

och hovrätten samt tillerkänner honom full ersättning för sina rättegångskostnader där.

Staten har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Blake Pettersson föddes år 1984 i USA inom äktenskapet mellan den svenske medborgaren Rolf Pettersson och den brittiska medborgaren Marguerite Riley. I enlighet med då gällande medborgarskapslag förvärvade Blake Pettersson svenskt medborgarskap vid födseln på grund av Rolf Petterssons medborgarskap. År 1992 bosatte sig Blake Pettersson och hans mor i Sverige. I samband härmed folkbokfördes Blake Pettersson med uppgift om att han hade svenskt medborgarskap. År 2000 förklarade Solna tingsrätt att Rolf Pettersson inte var far till Blake Pettersson.
2. Skattemyndigheten beslutade den 8 maj 2002 att från och med samma dag ändra den i folkbokföringsdatabasen registrerade uppgiften om Blake Petterssons svenska medborgarskap och registrerade honom i stället som medborgare i Storbritannien. Blake Pettersson överklagade beslutet. Länsrätten avslog överklagandet år 2002 och kammarrätten avslog hans överklagande år 2004. I dom den 8 november 2006 upphävde Regeringsrätten kammarrättens och länsrättens domar samt skattemyndighetens beslut att i folkbokföringsdatabasen ändra uppgiften om Blake Petterssons medborgarskap.

3. Regeringsrätten konstaterade i sin dom att Blake Pettersson hade fötts inom äktenskap där mannen var svensk medborgare. Enligt Regeringsrätten fick frågan om konsekvenserna i medborgarskapshänseende av att mannen sedermera förklarades inte vara far till barnet avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper och särskilt med beaktande av bestämmelserna i 2 kap. 7 § regeringsformen. Eftersom regeringsformens bestämmelser i princip utesluter att någon mot sin vilja fråntas sitt svenska medborgarskap, fanns det enligt Regeringsrätten exempelvis inte någon möjlighet att återkalla ett beslut om medborgarskap som har meddelats på grundval av felaktiga uppgifter eller annars på felaktigt sätt. Det kunde då enligt domstolen inte komma ifråga att i vissa situationer bringa ett svenskt medborgarskap att upphöra genom att fingera att något medborgarskap aldrig hade kommit till stånd. Enligt Regeringsrätten innebar därför den dom varigenom Rolf Pettersson förklarades inte vara far till Blake Pettersson inte att Blake Pettersson förlorade sitt svenska medborgarskap, varför åtgärden att ändra uppgiften om medborgarskap i registret var felaktig.

4. Skattemyndighetens beslut innebar att Blake Pettersson var ofrivilligt avregistrerad som svensk medborgare mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006. Blake Pettersson har framhållit att han under den tiden betogs möjligheten att utöva sin rösträtt i ett riksdagsval och i en folkomröstning, att göra militärtjänst och att välja polis som yrke. Frågan i målet är om staten på grund av avregistreringen ådragit sig en skyldighet att utge ersättning för ideell skada till Blake Pettersson.

Skyddet av medborgarskapet i regeringsformen

5. I regeringsformen finns de grundläggande bestämmelserna om hur statsskicket är organiserat. Där regleras också enskildas fri- och rättigheter. Regleringen innebär att enskilda får ett skydd mot statsmakten i olika

avseenden. Några av bestämmelserna om fri- och rättigheter skyddar den enskilde vid normgivningen. Andra regler skyddar den enskilde också mot rättstillämpningen i enskilda fall. Vissa av rättigheterna i kapitlet är absoluta och kan inte begränsas på annat sätt än genom en grundlagsändring. Andra kan inskränkas av riksdagen enligt särskilt uppställda villkor eller utan några restriktioner.

6. Enligt 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket frångå sitt medborgarskap. Rättigheten är absolut och kan alltså inte begränsas. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2011, men innehållet är i nu relevanta delar i saktetsamma som i tidigare lydelse.

7. Medborgarskapet kan sägas representera det formella medlemskapet i det svenska samhället. Det utgör själva grunden för folkstyrelsen. Enligt 1 kap. 1 § regeringsformen utgår sålunda all offentlig makt från folket. Folkstyrelsen bygger på en allmän och lika rösträtt. Medborgarskapet spelar här en avgörande roll, eftersom det utgör den grundläggande förutsättningen för den enskildes rätt att delta i val till riksdagen (jfr 3 kap. 4 §) och därmed för den enskildes möjlighet att påverka hur den offentliga makten ska utövas av de folkvalda. Medborgarskapet är också en förutsättning för sådana offentliga anställningar och uppdrag som utgör de mest påtagliga delarna av statens maktutövning, såsom polis- och domaryrkena. Det är alltså ytterst medborgarna som såväl beslutar som tillämpar samhällets grundläggande formella regler. Som även följer av folkrättsliga principer är medborgarskapet ett rättsligt förhållande mellan den enskilde och den svenska staten. Detta rättsliga förhållande innebär rättigheter och skyldigheter för båda.

8. En överträdelse i ett enskilt fall av förbudet i 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen betar den drabbade de rättigheter som följer av

medborgarskapet. Den innebär att staten bryter mot den grundläggande skyldigheten i det rättsliga förhållande som medborgarskapet utgör. En sådan överträdelse har skadeverkningar som inte låter sig värderas efter en allmän måttstock. Även om bestämmelsen i första hand riktar sig till lagstiftaren och myndigheter, utgör en överträdelse av den ett sådant avsteg från statskicketts grunder att överträdelsen även bör kunna åberopas av den enskilde som grund för skadeståndsskyldighet för staten.

9. Utgångspunkten i svensk rätt anses vara att det krävs särskilt lagstöd för att en rätt till ersättning för ideell skada ska anses föreligga. Det saknas bestämmelser som ger den enskilde rätt till sådan ersättning vid överträdelse av 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen. En överträdelse av den bestämmelsen är emellertid av sådant slag att övervägande skäl talar för att ideellt skadestånd ska kunna dömas ut av domstol.

10. De normer för ersättningsbestämning som gäller enligt annan reglering, exempelvis för kränkingsersättning enligt 2 kap. 3 skadeståndslagen eller diskrimineringsersättning enligt diskrimineringslagen (2008:567), kan inte direkt överföras till ett fall som det aktuella. Inte heller de normer som har utvecklats för bestämning av den ersättning som ska utgå för ideell skada vid brott mot Europakonventionen tillhandahåller direkt vägledning för hur skadeverkningarna ska kunna uppskattas i ett penningbelopp.

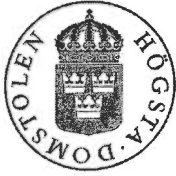
11. En utgångspunkt för bestämningen av skadan vid överträdelse av 2 kap. 7 § regeringsformen bör, liksom vid ersättning för annan ideell skada, vara en på etiska och sociala värderingar baserad skönsmässig bedömning av den skada som typiskt sett kan anses ha uppkommit. Vid den bedömningen bör beaktas de syften som motiverar att ersättning ska utgå samt överträdelsens varaktighet.

Bedömningen i detta fall

12. Blake Pettersson var avregistrerad som svensk medborgare under fyra och ett halvt år. I realiteten var han under den tiden fråntagen sitt svenska medborgarskap. Blake Pettersson är berättigad till ersättning för den ideella skada överträdelsen har inneburit. Det rör sig om en överträdelse under lång tid av en grundläggande rättighet. Skadeståndet ska bestämmas till 100 000 kr.

Ann-Christine Lindeblad (ca mol.) Joh
Frankel Johansson Mattsson

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff (skiljaktig), Johnny Herre (referent), Svante O. Johansson och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Anna Aspling

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2014-03-12

Mål nr
T 5516-12

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Kerstin Calissendorff är skiljaktig och anför följande.

Jag instämmer med majoritetens domskäl t.o.m. den tredje meningen i p. 8.

Det finns synnerligen goda skäl för att tillerkänna en enskild ersättning för ideell skada vid statens överträdelse av förbudet i 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen. Det reser också principiella betänkligheter om staten inte blir ersättningskyldig vid en klar överträdelse av en i regeringsformen skyddad rättighet som har ansetts så betydelsefull att den inte får inskränkas genom lag, men ersättning däremot kan utgå vid en överträdelse av en rättighet som kan vara av lägre dignitet, men som skyddas av Europakonventionen. Emellertid så saknas det lagstöd för att nu tillerkänna Blake Pettersson ersättning för överträdelsen. Det finns inte heller i svensk rätt någon allmän skadeståndsrättslig princip eller någon folkrättslig förpliktelse som utgör stöd för ett utvidgat rättighetsansvar. Det bör enligt min mening ankomma på lagstiftaren att vidta erforderliga åtgärder för att överbrygga den svårförklarliga diskrepans som nu föreligger, och i det sammanhanget ta ställning till de frågor av principiell natur som uppkommer. Talan ska därför, enligt min mening, nu ogillas.

I övriga frågor är jag ense med majoriteten.

Dok.Id 92335

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 01
Rotel 0106

DOM
2012-11-09
Stockholm

AKTBILAGA 18

Sid 1 (6)

Mål nr
T 10639-11

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom den 24 november 2011 i mål T 12479-10, se bilaga A

KLAGANDE

BLAKE Eric Pettersson, 841215-0610
c/o Micke Brozén
Yrkesvägen 36
141 43 Huddinge

Ombud:

1. Jur.kand. Clarence Crafoord
Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

2. Jur.kand. Sebastian Scheiman
Samma adress

MOTPART

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: Hovrättsassessorn Karin Annikas Persson
Samma adress

SAKEN

Skadestånd

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

2. Blake Pettersson ska ersätta staten för rättegångskostnader i hovrätten med 5 000 kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för hovrättens dom till dess betalning sker.

Dok.Id 1038871

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 10 E-post: svea.avd1@dom.se www.svea.se	08-561 670 19	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Blake Pettersson har yrkat att hovrätten bifaller käromålet. Han har vidare yrkat att hovrätten befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för statens rättegångskostnader vid tingsrätten och i stället förpliktar staten att ersätta hans rättegångskostnader där.

Staten har motsatt sig ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid tingsrätten.

Förhöret vid tingsrätten med Blake Pettersson har lagts fram genom uppspelning av tingsrättens ljud- och bildupptagning.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

I målet är ostridigt att Blake Pettersson, som vid födseln förvärvade svenskt medborgarskap, under tiden den 8 maj 2002 till den 8 november 2006 inte var registrerad som svensk medborgare. Parterna har förklarat att de anser att detta stod i strid med bestämmelsen i 2 kap. 7 § regeringsformen. Frågan i målet är om staten på grund av detta har ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot Blake Pettersson.

2 kap. 7 § regeringsformen

Enligt 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen får ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i Sverige framtas sitt medborgarskap. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse den 1 januari 2011, men innehållet i sak är detsamma som i tidigare lydelse.

Blake Pettersson har gjort gällande att han genom statens agerande utsatts för en kränkning och att han därför har rätt till ideellt skadestånd, bl.a. grundat på den nämnda bestämmelsen. Den första fråga som är aktuell i målet är alltså om enskilda kan grunda en rätt till ersättning direkt på bestämmelsen i 2 kap. 7 § regeringsformen.

Regeringsformens reglering – inklusive regleringen av de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. – präglas till stor del av synsättet att grundlagen främst ger spelregler för riksdagen och regeringen. Som tingsrätten har konstaterat, upptar regeringsformen inte någon bestämmelse som ger den enskilde rätt till kränkingsersättning vid överträdelse av den rättighetsregel som anges i 2 kap. 7 §. Någon generell rätt till ersättning vid överträdelse av de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. regeringsformen har hittills inte ansetts föreligga i svensk rätt.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2005 s. 462 slagit fast att överträdelser mot Europakonventionen kan medföra skadeståndsansvar för staten mot enskilda och att ideellt skadestånd under vissa omständigheter kan utgå, även utan direkt stöd i svensk lag. Traditionellt har svensk rätt intagit en restriktiv attityd till möjligheten att utdöma ett rent ideellt skadestånd på grund av gärningar som innefattar en kränkning av någon annans rättigheter eller intressen. Det har brukat anses att detta fordrar särskilt lagstöd. Denna princip återgår dock inte i sig på någon uttrycklig lagregel. Beträffande det anförda, se NJA 2005 s. 462 med däri gjorda hänvisningar. Det har diskuterats om skadestånd på motsvarande sätt skulle kunna utgå vid överträdelser av regeringsformen (se t.ex. Bertil Bengtsson i SvJT 2011 s. 605). Det finns dock inte i praxis något stöd för en sådan tillämpning.

Hovrätten anser, i likhet med tingsrätten, att det inte kan komma i fråga att utan stöd i lag utvidga rätten till ideellt skadestånd till att omfatta överträdelser av 2 kap. 7 § regeringsformen. Blake Pettersson har således inte rätt till ersättning, vare sig direkt eller analogt, på denna grund.

Europakonventionen

Enligt artikel 8 i Europakonventionen tillförsäkras var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.

Blake Pettersson har gjort gällande att han har rätt till ersättning av staten på den grunden att en överträdelse av nämnda artikel har ägt rum.

Europadomstolen har i rättsfallet *Genovese mot Malta* (dom den 11 oktober 2011, mål nr 53124/09), uttalat att artikel 8 inte garanterar en rätt att förvärva en viss nationalitet eller ett visst medborgarskap. Domstolen hänvisar i det sammanhanget till tidigare uttalanden, där man slagit fast att det inte kan uteslutas att godtyckliga avslag avseende medborgarskap i vissa fall kan innebära en överträdelse av artikel 8, på grund av den påverkan ett sådant beslut har på den enskildes privatliv (se p. 30 med däri gjorda hänvisningar). Det är dock inte tillräckligt att ett avslagsbeslut är godtyckligt för att en överträdelse ska anses föreligga; det förutsätts också att beslutet påverkar någon av de rättigheter som skyddas av artikel 8 (se rättsfallet *Karassev mot Finland*, beslut den 12 januari 1999 i mål nr 31414/96).

Regeringsrätten fann i rättsfallet RÅ 2006 ref. 73 att dåvarande Skattemyndighetens i Stockholm beslut, vilket fastställdes av länsrätten och kammarrätten, att i folkbokföringsdatabasen ändra uppgiften om Blake Petterssons medborgarskap, var felaktigt. Regeringsrätten uttalade att det saknades tillämplig lagreglering i frågan om konsekvenserna i medborgarskapshänseende av att den man som ursprungligen ansetts vara far till Blake Pettersson, sedermera i en dom förklaras ej vara dennes far. Frågan fick därför avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper, och särskilt med beaktande av bestämmelsen i 2 kap. 7 § regeringsformen. Regeringsformen utesluter i princip att någon mot sin vilja fräntas sitt svenska medborgarskap, vilket enligt Regeringsrätten innebar att domen angående faderskapet inte medförde att Blake Pettersson förlorade sitt svenska medborgarskap.

Enligt hovrätten torde det inte ha förelegat någon skillnad i praktiken för Blake Pettersson med avseende på de praktiska och juridiska konsekvenserna om han

formellt blivit fråntagen sitt svenska medborgarskap jämfört med situationen att han blev avregistrerad som svensk medborgare.

Blake Pettersson har gjort gällande att beslutet att avregistrera honom som svensk medborgare har inneburit bl.a. att han inte kunde utföra militärtjänstgöring och var förhindrad att söka till polishögskolan. Vad Blake Pettersson anfört i denna del innebär enligt hovrättens mening att avregistreringsbeslutet visserligen medfört besvär för honom, men att dessa inte är av sådan karaktär att hans rättigheter enligt artikel 8 därigenom kränkts (jfr. rättsfallet Kuric m.fl. mot Slovenien, dom den 26 juni 2012, mål nr 26828/06). Även om så varit fallet kan konstateras att rättsläget i tiden före Regeringsrättens dom inte var klart när det gällde vilka konsekvenser i medborgarskapshänseende en dom angående faderskap som den aktuella kan få. Det har, enligt hovrätten, inte framkommit några skäl som skulle kunna medföra att avregistreringsbeslutet var godtyckligt.

Blake Pettersson kan således inte grunda rätt till skadestånd på artikel 8 i Europakonventionen.

Artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen tillerkänner envar rätten till fria val. I frågan om den artikeln har överträtts, gör hovrätten samma bedömning som tingsrätten har gjort och finner alltså att så inte har skett. Någon rätt till skadestånd på denna grund föreligger således inte heller.

Hovrätten finner sammanfattningsvis att tingsrättens dom ska stå fast.

Vid denna utgång ska Blake Pettersson utge ersättning till staten för rättegångskostnader i hovrätten. Yrkat belopp har vitsordats och är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2012-12-07

 Maria Wetterstrand 2

 Evelina Säfwe

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Monica Kämpe, Maria Wetterstrand Hagström, referent, och Joakim Zetterstedt samt tf. hovrättsassessorn Evelina Säfwe. Enhälligt.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

DOM
2011-11-24
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 12479-10

Bilaga A avb 31
1

PARTER

KÄRANDE

Blake Eric Pettersson, 841215-0610
c/o Micke Brozén, Yrkesvägen 36, 141 36 Huddinge
Ombud: Clarence Crafoord, Centrum för rättvisa, Box 2215, 103 15 STOCKHOLM

SVARANDE

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308, 103 17 STOCKHOLM
Ombud: hovrättsassessorn Karin Annikas Persson, samma adress

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
  2. Blake Pettersson ska ersätta staten genom Justitiekanslern för rättegångskostnader med 15 000 kr avseende ombudsarvode samt ränta på beloppet enligt 6§ räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1004609

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Scheelegatan 7

Telefon
08-561 654 10

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax
08-561 650 04

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

SH:T 10639-11

BAKGRUND

Blake Pettersson föddes 1984 i USA inom äktenskapet mellan den svenske medborgaren Rolf Pettersson och den brittiska medborgaren Marguerite Riley. I enlighet med då gällande lag förvärvade Blake Pettersson vid födseln svenskt medborgarskap, se 1 § 3 p lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap. Blake Pettersson flyttade med sin mor 1992 till Sverige och bosatte sig här. I samband därmed beslutade skattemyndigheten om folkbokföring för Blake Pettersson, vilket även innefattade registrering av uppgiften om att han hade svenskt medborgarskap i dåvarande folkbokföringsregistret. Påföljande år skilde sig makarna. Blake Pettersson bodde med sin mor kvar i landet.

I dom den 16 oktober 2000 förklarade Solna tingsrätt att Rolf Pettersson inte var far till Blake Pettersson. Marguerite Riley registrerades som ensam förälder och vårdnadshavare. Den 8 maj 2002 beslöt Skattemyndigheten i Stockholm att från och med samma dag ändra den i folkbokföringsdatabasen registrerade uppgiften om Blake Peterssons medborgarskap. Från att ha varit registrerad som medborgare i Sverige registrerades Blake Pettersson som medborgare i Storbritannien. Som skäl angavs att Blake Petersson till följd av Solna tingsrätts dom förlorat sitt svenska medborgarskap. Blake Pettersson överklagade beslutet i tre instanser. Länsrätten och kammarrätten avslog överklagandena medan Regeringsrätten i dom den 8 november 2006 biföll hans överklagande (RÅ 2006 ref. 73). Regeringsrätten konstaterade att Blake Pettersson förvärvade sitt svenska medborgarskap genom att han föddes i ett äktenskap där mannen var svensk medborgare samt att det saknas lagreglering i fråga om konsekvenserna i medborgarskapshänseende av att mannen senare förklaras inte vara far till Blake Pettersson. Regeringsrätten anförde att frågan därför får avgöras mot bakgrund av allmänna rättsprinciper och särskilt med beaktande av bestämmelserna i 2 kap 7 § regeringsformen. Regeringsrätten fann därvid att dessa bestämmelser utesluter i princip, bortsett från de situationer som särskilt lagreglerats, att någon mot sin vilja fräntas sitt svenska medborgarskap och att det inte kommer ifråga att i vissa situationer bringa ett svenskt medborgarskap att upphöra genom att fingera att något medborgarskap aldrig kommit till stånd.

Den 20 november 2006 återregistrerades Blake Pettersson som svensk medborgare i folkbokföringsdatabasen.

YRKANDEN M M

Blake Pettersson har yrkat att staten förpliktas att till honom betala 150 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 18 augusti 2010, till dess betalning sker.

Staten har bestritt käromålet och inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig. Staten har inte haft någon erinran mot ränteberäkningen.

Blake Pettersson har som rättslig grund för käromålet åberopat följande. Han har utsatts för en rättighetskränkning genom att han mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006 varit berövad sitt svenska medborgarskap. Han har genom kränkningen lidit ideell skada för vilken han är berättigad till skadestånd av staten genom

- a) en direkt tillämpning av 2 kap 7 § regeringsformen, alternativt i kombination med en analog tillämpning av Europaunionsrätten, EES-rätten och Europakonventionsrätten som ger drabbade i princip rätt till skadestånd för kränkning av enskilda rättigheter även om uttryckligt lagstöd saknas eller alternativt i kombination med en allmän skadeståndsrättslig princip om att rätt till skadestånd föreligger när en skada drabbar ett intresse som skyddas av en lagfäst eller oskriven handlingsnorm;
- b) artikel 8 i Europakonventionen och artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen.

Staten har som grund för bestridandet åberopat följande. Enskilda kan inte grunda ersättningsanspråk direkt på 2 kap 7 § regeringsformen eftersom regeln inte föreskriver någon rätt till skadestånd. Jämförelsen med Europaunionsrätten, EES-rätten och Europakonventionsrätten är inte adekvat. Av Högsta domstolens praxis följer att om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt Europakonventionen får svensk domstol döma ut skadestånd utan stöd av lag. Den åberopade allmänna skadeståndsrättsliga principen utgör inte självständig grund för skadestånd utan är en begräns-

ningsregel som syftar till att begränsa den skadeståndsberättigade kretsen. Artikel 8 i Europakonventionen och artikel 3 i första tilläggsprotokollet har inte överträtts. Blake Pettersson hade kunnat begränsa sin skada genom att efter Skatteverkets beslut anmäla sig hos Migrationsverket, genom att ansöka om skriftlig medborgarskapsförklaring enligt 21 § lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap eller genom att ansöka om nytt medborgarskap.

Blake Pettersson har i anledning av vad som framförts om begränsningen av sin skada invänt följande. Han har gjort det som rimligen kunnat begäras av honom. En ansökan om medborgarskap hade förutsatt att han ansökt om och beviljats permanent uppehållstillstånd eller permanent uppehållsrätt i Sverige. Eftersom hans medborgarskap ansågs som en nullitet hade han sannolikt inte kunnat ansöka om att återfå det. Att ansöka om nytt medborgarskap innebar en ansökningsavgift på 1 500 kr. En sådan ansökan skulle ha inneburit ett accepterande av Skatteverkets beslut. Med hänsyn till bestämmelsen i 28 § förvaltningslagen förelåg det en risk för att hans överklagande skulle ha fallit om Migrationsverket hade beviljat honom nytt medborgarskap och Skatteverket gjort en efterföljande registerändring. Frågan om litis pendens skulle heller inte kunna utslutas.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

UREDNINGEN

Blake Pettersson har hörts under sanningsförsäkran. Skriftlig bevisning har föredragits.

DOMSKÄL

Det är ostridigt att Blake Pettersson mellan den 8 maj 2002 och den 8 november 2006 inte var registrerad som svensk medborgare, vilket innebar att han under denna tid i praktiken var berövad sitt svenska medborgarskap och att detta stod i strid med bestämmelsen i 2 kap 7 § andra stycket regeringsformen.

Fråga är först om Blake Pettersson kan grunda sitt krav på kränkingsersättning på den angivna bestämmelsen i regeringsformen. Enligt denna får ingen medborgare som är eller har varit bosatt i riket mot sitt samtycke berövas sitt medborgarskap i andra än i vissa angivna fall som inte är aktuella i målet.

Regeringsformen upptar inte någon bestämmelse som ger den enskilde rätt till kränkingsersättning för överträdelse av dennes grundläggande fri- och rättigheter som de anges i 2 kap 7 § regeringsformen. Utformningen av regeringsformen präglas av synsättet att den främst ger spelregler för riksdagen och regeringen. Förarbetena tar sikte på att fri- och rättighetsreglerna är riktade till de normgivande organen, varvid man noga övervägt hur skyddet för fri- och rättighetskatalogens efterlevnad ska skyddas (prop 1973:90 s 196ff, prop 1975/76:209 s 83ff).

Traditionellt har svensk rätt intagit en restriktiv attityd till möjligheten att utdöma ett ideellt skadestånd på grund av handlingar som innefattar en kränkning av någon annans rättigheter eller intressen. Men i rättsfallet NJA 2005:462 har övervägande skäl ansetts tala för att ideellt skadestånd ska kunna dömas ut av svensk domstol för en kränkning av artikel 6:1 i Europakonventionen. Olika åsikter har framförts om möjligheten att 2 kap regeringsformen på ett motsvarande sätt skulle kunna tillämpas direkt av domstolarna (se Bertil Bengtsson i SvJT 7/2011 s 605 not 5 och även Johan Hirschfeldts och Ian Camerons inlägg vid Grundlagsutredningens konferens med forskare inom statvetenskap och juridik den 21-22 mars och den 18 april 2005 "Behöver demokratin nya spelregler, s 126 i dokumentationen). En sådan utvidgning av rätten till skadestånd vid överträdelse av fri- och rättigheterna i regeringsformen skulle få långtgående konsekvenser och kräva omfattande och noggranna överväganden. En särskild svårighet skulle vara hur en eventuell ersättning ska beräknas. Utvidgningen måste enligt tingsrättens mening vara en fråga för lagstiftaren. Slutsatsen blir att Blake Pettersson enligt gällande rätt inte kan grunda sin rätt till skadestånd på bestämmelsen i 2 kap 7 § regeringsformen vare sig den tillämpas direkt eller analogt.

Tingsrätten övergår till att pröva om Blake Pettersson är berättigad till skadestånd enligt Europakonventionen. I artikel 8 föreskrivs att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Europadomstolen har i flera mål konstaterat att rätten till medborgarskap inte är en rättighet som skyddas i Europakonventionen, dock att ett godtyckligt avslag av en begäran om medborgarskap kan under särskilda omständigheter prövas som en överträdelse av artikeln (jfr t ex Karassev ./, Finland, 31414/96). I Blake Petterssons fall var Skatteverkets beslut och förvaltningsdomstolarnas domar inte godtyckliga utan utgjorde bedömningar i en rättsfråga som vid tidpunkten för avgörandena var oklar. Redan av detta skäl kan artikel 8 inte bli tillämplig.

Blake Pettersson har även åberopat artikel 3 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Artikeln tillerkänner envar rätten till fria val. Att rösträtten förbehålls landets egna medborgare strider inte mot artikeln. Inte heller skyddar artikeln rätten att bli registrerad som svensk medborgare. Blake Pettersson hade inte rätt rösta i 2006 års val eftersom han inte var registrerad som svensk medborgare samtidigt som frågan om hans registrering var föremål för rättslig prövning. Någon överträdelse av artikeln har inte skett.

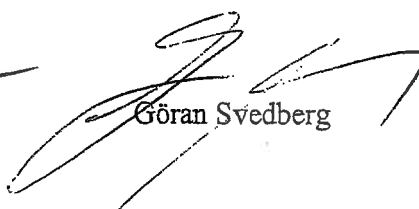
Detta leder till att Blake Petterssons talan ska ogillas.

Vid denna utgång ska Blake Pettersson ersätta staten för dess rättegångskostnad. Tingsrätten finner att yrkad ersättning är skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV401).

En överklagandeskrift ställd till Svea hovrätt, ska senast ha kommit in till tingsrätten den 15 december 2011.

Håkan Larson

Göran Svedberg

Carl Gärde

SVEA HOVRÄTT

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Bilaga

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra detta genom att skriva till Högsta domstolen.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till hovrätten. Den ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av det överklagade avgörandet.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
4. varför klaganden anser att avgörandet ska ändras,
5. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas,
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska styrkas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om Ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med Er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt komma att användas med Er också hos Högsta domstolen om någon överklagar avgörandet dit.

